

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ(Action Research) เพื่อศึกษาการพัฒนาความสามารถ การดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาสภาพปัญหาของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ในด้านความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน ชนิดที่ 2 และความสามารถการดูแลตนเอง 2) เพื่อพัฒนาความสามารถการดูแลตนเองของผู้ป่วย เบาหวาน ชนิดที่ 2 โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและ 3) ศึกษาผลการเปลี่ยนแปลงหลัง การพัฒนาความสามารถการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของ ชุมชน พื้นที่ศึกษาคือบ้านฝื่อ หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 1) ผู้ป่วย ที่สมัครใจเข้า ร่วมโครงการ จำนวน 30 คน 2) ผู้ดูแลผู้ป่วย จำนวน 30 คน 3) ตัวแทนองค์กรในชุมชน จำนวน 12 คน และ 4) ตัวแทนหน่วยงานราชการท้องถิ่น ศสช.บ้านฝื่อ จำนวน 2 คน และ เจ้าพนักงานสาธารณสุข ชุมชน ของ อบต. พระลับ จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 75 คน ดำเนินงานระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2550 ถึง เดือนมีนาคม 2551 เก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบ ความตรง จากผู้เชี่ยวชาญนำไปทดลองใช้และวิเคราะห์ความเที่ยง ด้านความรู้ด้วยวิธีของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (KR-20) ได้เท่ากับ 0.76 ด้านการปฏิบัติด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ คอนบราค ได้เท่ากับ 0.83 เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยสนทนากลุ่ม สัมภาษณ์เจาะลึกและการสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลเชิง ปริมาณด้วยการแจกแจงความถี่ จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้และการปฏิบัติ โดยใช้สถิติ Paired t – test ข้อมูลการสนทนา กลุ่ม การสัมภาษณ์เจาะลึกและการสังเกต ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ผลการวิจัย มีดังนี้

สถานการณ์ก่อนการพัฒนาพบว่าผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 มีความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน ในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 21.7 และมีการปฏิบัติกิจกรรมการดูแลสุขภาพตนเอง

ในภาพรวมอยู่ระดับพอใช้ คะแนนเฉลี่ย 54.3 ซึ่งยังขาดความรู้ที่ถูกต้องและยังมีการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องบางส่วน นำข้อมูลมาประกอบ การการพัฒนาโดยใช้เทคนิคกระบวนการ AIC โดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง ทุกขั้นตอนมีโครงการเกิดขึ้นทั้งหมด 4 โครงการคือ 1) โครงการอบรมให้ความรู้แก่ผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 และชุมชน 2) โครงการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพสำหรับผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 3) โครงการจัดตั้งกลุ่มผู้ป่วยเบาหวานให้บริการที่บ้านและชุมชน และ 4) โครงการพัฒนาศักยภาพ อสม. ด้านการส่งเสริมสุขภาพผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ในชุมชน ดำเนินงานตามกิจกรรมโครงการเป็นเวลา 3 เดือน ประเมินผลหลังดำเนินงานเสร็จสิ้นพบว่าผู้ป่วยเบาหวานมีความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 27.8 จากคะแนนเต็ม 31 คะแนน (SD=1.30, Min=24, Max=31) ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต่างของคะแนนด้านความรู้ก่อนและหลังการพัฒนา มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value < 0.001, 95% CI = 0.84–1.75) การปฏิบัติกิจกรรมในการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วย พบว่าผู้ป่วยเบาหวานมีการปฏิบัติกิจกรรมการดูแลสุขภาพตนเองในระดับดี โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 67.1 จากคะแนนเต็ม 75 คะแนน (SD=4.2, Min=53, Max=74) ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต่างของคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมการดูแลสุขภาพตนเองก่อนและหลังการพัฒนา มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สถิติ (p -value < 0.001, 95% CI = 0.30–0.46) การมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพผู้ป่วยเบาหวานได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากชุมชน เพิ่มมากขึ้นทุกด้านคิดเป็น ร้อยละ 100

การพัฒนาความสามารถการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 โดยเทคนิคกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม ช่วยให้ผู้ป่วยมีความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานและมีการปฏิบัติกิจกรรมการดูแลสุขภาพของตนเองที่ถูกต้อง ผู้ดูแลผู้ป่วยมีความเข้าใจสภาพปัญหาการเจ็บป่วย พร้อมทั้งให้ความเอาใจใส่ดูแลผู้ป่วยมากขึ้น

The action research aim to studying the development of the self-care ability of type 2 Diabetes Mellitus patients through the community participation process. The objective of this research were to 1) study the condition of type 2 diabetes mellitus patients regarding their knowledge of the disease and self – care ability. 2) develop their self – care ability through the community participation process and 3) follow up the patients' condition after the development of self-care ability. The areas of study included Ban Phue Village No.1 and 2. The sample groups included 1) 30 voluntary patients 2) 30 patients care workers 3) 12 representatives from Organization in the community 4) 2 representatives from the local public health office and a public health officer from Pra Lab Tambon Administrative Organization. There were a total of 75 people as the study population. The study was conducted from November 2007 March 2008. The Quantitative data was collected by interviews which were later verified for reliability and validity by experts. It was found that the accuracy of interview form in terms of knowledge had been examined by of Kuder – Richardson method (K-20) the solution is 0.76 and in terms of practice by determination of Alfa coefficient of conbrach's, the solution is 0.83. Qualitative data was collected by group conversation, in-depth interviews and observations. Data was later analyzed for frequency distribution, percentage, average, standard deviation, min and max. The scores for knowledge and practice were compared by using Paired t-test. Data from group conversation, in-dept interviews and observations was processed by content analysis. The results of the study were as follows:

Before the development, it was found that patients of type 2 diabetes mellitus had an average level of knowledge about diabetes with a score of 21.7. They also had a fair level of self-care ability with a score of 54.3. They were lacking study of some knowledge and sometimes did not practice properly. Data was later integrated with development using AIC technique whereas the sample population had participated in every process. There were 4 development projects proposed including: 1) Project for teaching knowledge about type 2 diabetes mellitus to patients and communities. 2) Project for exercise for health patients of type 2 diabetes mellitus, 3) Project for setting a group of care workers for patients of diabetes mellitus at home and community and 4) Project for development the efficiency of village health volunteers to support the patients of type 2 diabetes mellitus. These projects were conducted for 3 months and were later evaluated. It was found that patients of diabetes mellitus had a high level of knowledge with a score of 27.8 out of 31. (SD=1.30, Min=24, Max=31) The comparison between score before and after the development projects was different with statistic significance (p - value < 0.001, 95% CI = 0.84- 1.75) For the self-care practice of diabetes mellitus patients, it was revealed that they had a good level of self-care practice with a score of 67.1 out of 75. (SD=4.2, Min=53, Max=74) The comparison between score before and after the development different with statistic significance (p - value < 0.001, 95% CI =0.30-0.46) The participation of the community to take care of diabetes mellitus patients had increased in all aspects which were accounted for 100 %.

The development of the self-care ability of type 2 diabetes mellitus patients through the community participation process virtually helps the patients to have correct knowledge and proper practice of self-care. At the same time, patient care workers also understand conditions of the disease as take good care of the patient accordingly.